

QK. 273

14534

AUGUSTI BUCHNERI
PANEGYRICUS,

MEMORIAE VIRI CLARISS.

DANIELIS SENNERTI,

Dicatus ac dictus publicè
in Acad. Wittenberg.

X 2123158

WITTEBERGÆ
Typis & Impensis MICHAELIS WENDT.
ANNO MDC LV.

ALBERTUS M. M. M.
PANNICUS
DANIELIS SENNERI

Typographus MICHAELIS SENNERI
ANNO MDCCLV

BOZICHAJANA
BIBLIOTHECA

V
N
C
M
ter
fic
de
bis
mi
ca

RECTOR
ACADEMIÆ WITTEBERGENSIS

VVILHELMUS
NIGRINUS CADA-
BOHEMUS, MORALIUM
PROFESSOR PUBLI-
CUS,

CIVIBUS ACADEMICIS S. D.

Odierno die al-
ter ipse procedit annus, ex
quo incomparabilis Vir,
DANIELSENNERTUS,
ereptus terris. Quare ut,
quod se in præfenti nobis
tempus dat, triste ac luctuosum venit meritò;
sic inhonoratum ac tacitum transmitti haud
debet. Non potest non peracerbum in no-
bis dolorem accendere, cum reputamus ani-
mis, quod ornamentum sapientes literæ, A-
cademia decus, præsidium universa Civitas in

A 2 eo

eo amisit, qui eruditionis inusitatae & excellentis ingenii copiâ omnes in admirationem sui traxerat; diesque ac noctes pro valetudine ac vitâ nostrâ, quasi in statione positus, excubabat. Rursus, cum non tam subducimus animis damnum praesens, quod ejus excessus attulit; quàm meritorum magnitudinem, quibus nos largiter implevit ante, consideramus; impietatis certè fuerit, non venerari memoriam mortui, cui videnti ac vivo tot obligati beneficiis tenebamur. Divinus Plato (quem de ingenii excellentia & sublimitate philosophandi meritò ita appellamus) parentes nostros, non vivos modò colendos obsequiis omnibus praecipit, sed functos etiam quovis honoris genere cumulandos. His pompas, exequias, justa; quin anniversaria solennia etiam non sine prolixâ commemoratione laudum, instituenda. Denique, non alio loco ipsos semper, quàm qui à Diis immortalibus proximus, habendos ac venerandos. Nec id immeritò: cum vitam iis ac spiritum, cum
fa-

facultates nostras plerumque maximam partem debeamus. Sed nobis parentes alios gignendi lex, alios beneficiorum humanitas facit. Quam exhibere largiter, plus sæpe prope modum est, quam genuisse. Nam quid magnopere attinet, ferere prolem, & post suscipere, si, tibi quod natum, aut abjicias impie, aut nimis habeas negligenter?

Facit parentes bonitas, haud necessitas.

Quicumque igitur necessitatibus nostris adest, utilitatibus prospicit, & vel consilio vel ope juvat, is pro parente colendus nobis est: sed ii cum primis, quibus vitam nostram tuendi, & quicquid eam adimere nobis ac interficere potest, deprecandi & avertendi studium incessit. Quam illis non tantum tribuere laudem convenit, qui stant in acie, atque pro nobis decertant armis; sed optimo cuique Medicorum in primis: qui morbos, atrocissimos hostes vitæ nostræ, salutari arte submovent, nosq; ex ægritudine decumbentes, tanquam ex captivitate & tenebris, in lucem ac li-

bertatem restituant. Quo in genere tam late beneficia nostri patent, tam se in omnes spargunt propemodum, ut paucos, non VVitebergæ tantum, sed totâ istâ nostrâ Saxoniam inveni putemus, qui non salutem & valetudinem SENNERTO debeant, aut ab ipso servati, aut illis certè, quos finxit atque instituit olim SENNERTUS. Quare exuscitare ejus memoriam hoc tempore, ad pietatem haud tantum interest; sed ad exemplum etiam facit. Ingens profectò & incredibilis ad virtutem stimulus est, sic, quasi in speculo, intueri coram ac contemplari quæ deceant maximè & vitam ornent: quæ turpitudini contra sint, & dehonestent. Nec unquam tam facile penetrant animum, atque in optimas quasque artes rapiunt præcepta & regulæ, quam quæ exempla in illustri posita sint. Enimverò vel ipsum gloriæ lumen, quod circumfulget, egregiam quamque indolem invitat maximè atque advertit. Quod quia deest præceptionibus, admittuntur tardiusculè: & sæpe exaspere-

sperant magis, quàm movent, quod cum imperio conjunctæ videntur. Ille Terentianus Chærea conspectâ eleganti formâ per viam, cœco igne confestim carpitur, & non tam amat Pamphilam, quàm in ea bacchatur prorsus ac furit. Simile quiddam & generosis mentibus accidit : quæ simul in magna exempla incidunt, tenere se amplius haud possunt, & toto animo in æmulationem eorum feruntur, quorum amore & admiratione penitus semel captæ defixæq; hærent. Cæterum sicut imagines & signa quò sunt expressa mollius, hoc & majorem admirationem habent : ita exempla illustria, quo luculentius fuerint narrata. Quæ non minus scriptoris industria atque ingenium, quàm picturam artificis manus atque solertia commendat. SENNER-
TUM autem ad diem Mercurii proximum, quo anno ante justorum solennia ipsi peregrimus, exhibebit vobis Clarissimus noster Collega, AUGUSTUS BUCHNERUS, Collegii Philosophici Senior, & Oratoriæ atque

que Pöes. Professor P. Recitaturus, quæ domi
de vita & laudibus Clarissimi Viri commen-
tatus est. Ut faceret satis & suæ erga amicum
singularem olim & pietati illorum quoque,
qui ei potissimum hoc genus officii debere
volebant. Vestrum erit, ACADEMICI
CIVES, ad dictum diem H. IX. matut. in de-
stinato his Auditionibus loco frequentes ad-
esse & studium vestrum ac benevolentiam
non dicenti tantum; sed ejus etiam, de quo di-
cetur, beatis manibus, abundè probare. *Ne-
que enim quicquam sanctius habet reverentia
superstitum, quam ut amissos venerabiliter re-
cordetur.* P. P. ad diem XXI. Julii ANNO
RECUPERATÆ GRATIÆ MD CXXXIIX.

Vetus

Etus religio est, natales non
modò virorum ingentium cole-
re; sed obitus quoque venera-
biliter recordari. Ut nunquam
non meditanda ad imitatio-
nem exempla egregia sunt: sic
oportunè cum primis repetim⁹
animo, cum aut concessa terris
fuerint, aut iisdem erepta. Ibi testamur lætitiā
nostram de partæ felicitatis copiâ; hîc desiderium do-
loremq; ex clade acceptâ declaramus. Utrobique pii
in illos sumus, quorum & vita commodo, & singulari
exemplo mors fuit. Apud Virgilium, qui solus in-
ter poëtas nihil ineptè molitus est, Æneas, Anchisæ
soboles, cum rediisset in orbem annus, ex quo divi-
num parentem condiderat terrâ, festos honores in-
dicit sociis, epulas apparat, victimas cœdit: fun-
ctusque religionibus & ceremonia Deorum, pompas
instituit ac ludos: ut, ne cui tædio esset tristis solen-
nitas, spectaculorum illecebris teneret. Ego verò
cum DANIELIS SENNERTI manibus anniver-
sarium solenne instituturus in præsentibus sum, nec defa-
tigabo præconem indicendis muneribus; nec vastita-
tem macello aut pecuariis inferam, ut vel accumularem
mensas dapibus, aut aras carnibus exstruam; & satis
habebo, si cuius fortunam non licet assequi, æmuler
samen pietatem. Quâ quidem laude si non destituat
planè, splendoris ac magnificentiæ facilè carebo. Ita-
que cum aliud haud possim, vel nudæ officium vocis
tantum conferam. Nec cum SENNERTUS ipse
audiri in præsentibus amplius ac cerni haud possit; pari-
ter

B

ter

ter quoque & ejus memoria conticescat. Quam æternam ac immortalem præstare, ut relinquendum felicioribus ingeniis est; sic provocare illorum industriam, nec fraudi nobis, & operæ pretium erit. Neque enim silendū sibi sentient amplius, qui intellexerint, vix quicquam dignum Clarissimi viri meritis nos protulisse. Quo magis in ipso aditū statim petenda à Vobis, AUDITORES, venia est: ne cum ingenio pariter, nos favor etiam vester relinquat. Qui magnos oratores ut facilè ultrò ambit ac sequitur; ita minutis & proletariis nunquam contingit, nisi materia ipsos commendet. Quæ maximè addit animos, verbaque facturi erigit spem: ut quam attentionem sibi dicentis conatus promittere vix potest, ejus celebritas ac virtus, de quo dicendum, mereatur.

Qui vina commendare volunt, aut Rheni flumen, aut illa felicis temulentiaæ juga, Gaurum, Falernum, Massicum, canunt. Aliis quoque mercibus ut pretium institores concilient, terrarum & gentium, unde advectæ, vocabula, non sine ambitione quadam inculcant. Magnos viros ut facit animus, ita necesse adeò non est, commemorare in illis, ubi, atque ex quibus nati. Sicut excellens atque egregia mens cœleste donum est, atque à Deo cum primis venit, ita contingere ubique potest. Non illam aut soli confert nobilitas; aut vilitas loci contra excludit. Si patriæ ac incunabulis deberetur, non apud socordissimos Scythas Anacharsis natus esset sapiens: nec apud Athenienses catos, Meletides stultus. In rure, & inter rastra ipsa adeò, non laquearia aurea tantum, ac aulaea purpurea, adolevere magnæ animæ; & qui scripserunt leges populis, qui impera-

perarunt latè ac dominati sunt; de casis etiam & gurgustiolis prodierunt. Non reprehenderim tamen Simonidem temerè, qui inter cœteras felicitatis humanæ partes illustrem patriam etiam habuit. Ac gratulandum adeò nostro arbitror, quod in Elysiis potius, nobilissimâ gente, quàm ad Borysthenen Scythicum, aut inter deserta Nomadum, hausit lucem: clarissimamque urbium Utratislavium incunabula habuit pariter, & primam incudem morum, ac officinam. Manat quidem à DEO, tanquam ex sole demissus radius, cœlestis animi vis, quæ nos virtutis & maximarum artium capaces facit: sed ut emicet illa, & adolescat quasi, roburque ac vires accipiat, fomentis externis etiam indiget: nec excitanda solum exemplis egregiis est, sed moderanda etiam disciplinis præclaris. Quarum rerum ut non ubiq; copia suppetit, ita illustribus civitatibus vix unquam deest. Nam neque esse tales, nisi per viros excellentes queunt: & hos, cum supra alios dignitas famaque poneret, virtus & sapientia evexerat ante. Refert idcirco non nihil planè, ubi quis natus olim sit; inter quos mores & disciplinas increverit prima ætas & adoleverit. Quæ ut tenerrima est, & ceræ instar mollis ac sequax, ita in quæ exempla incidit primum, eorum formam accipit & tenet. Nunquam non Utratislavia Viris magnis, & omni laude excellentibus, aut incunabula præbuit, aut domum. Hic DUDITHII, hinc MONAVII, CRATONES, BUCRETII, SCHOLTZII, & plura alia illustria nomina aut patriam sibi invenere, aut larem. Invitante quodam elegantia Genio, qui se ubique per urbem insinuat, & luculentis indicibus passim prodit. Hic ergo

cùm lucem ac spiritum hausisset noster, ubi nihil pro-
pemodum, nisi eruditum ac cultum, & quovis animo
liberali maximè dignum, videret; quid mirum, si lite-
rarum & honestissimarum artium amorem vel maturè
induit animo, vel indole ipsa statim ostendit? Patrem
NICOLAUM habuit, non generosum illum qui-
dem, sed Virum Bonum tamen. Quod unum no-
men plus veræ ac solidæ laudis habet, quam si in titulis
ejus plurimas gentes recenseam, vel victas ac domitas,
vel regnatas. Quod prærogativæ, ut vis & scelus in-
vadit haud rarò; sic illud, nisi virtus & probitas mereri
non potest. Quæ quia præclusa nemini, & omnibus
patet; nec in SENNERTI patre Calcearium fastidi-
vit amplecti. Atque ex eo duxisse genus, non magis
fraudi esse nostro potest; quàm Socrati fuit, quod pa-
ter ei marmorarius; aut & Euripidi, quod olitor conti-
gisset. Nihilo secius enim uterque ad summam glo-
riam pervenit: & ille mortalium omnium sapientissi-
mus, hic Poëtarum æstimatus. Prætermittenda nec
mater est, CATHARINA HELMANIA; ac
propter dotes egregias, vel singulari laude commemo-
randa. Nam quod concepit ac edidit tam nobile pi-
gnus, tum naturæ, tum sortis, tum utriusque est: quod
aluit, fovit, educavit; ac ita quidem, ne quid decede-
ret deposito tam grandi; eumque se exhiberet SEN-
NERTUS, quem olim natura formaverat, cùm sum-
mum Medicinæ vatem in ipso moliretur, prudentiæ
fuit ac pietatis. Vix adolescentiæ spatia erat ingressus,
vix ruditatem ætatis primis absterferat disciplinis, cùm
necessitatis ultimæ lex patrem ipsi ademit. Quam ob
rem non tam concussa hoc fulmine nutare videbatur
ado-

adolescentium studiorum spes, quàm penitus fermè
jacere prostrata. Erexit tamen illicò mater optima;
& quod erexerat magno animo, prudenti firmavit.
Parum existimans, genuisse magnum ingenium, nisi e-
duceret quoque: & quale conceperat, repræsenteret.
Non illam sinistra quorundam adversus literas remo-
rabatur interpretatio: non sumtum ratio deterre-
bat: thesauri loco habebat filium: & cum ut tuere-
tur, cætera facilè contemnebat. Quare nec detrecta-
vit peregrè alere, quæ sustentarat vota hætenus domi:
& ut in suum fastigium excitaretur præclara moles de-
dit operam; cujus fundamenta videbat tam egregiè ja-
cta. Ex prodigalitatæ pulcherrimæ genere & lucra-
tura sibi pietatis gloriam, & ingens publico emolu-
mentum. Quò omnia nostra referenda. Viginti an-
nos confecerat, cum Academicis studiis initiandus
Leucori nostræ civem dedit: instructus commeatu
uberrimo eruditi & cupidi perquam discendi animi, &
bonæ mentis: cui rectores ac duces dederat, hinc tem-
perantiam, inde pudorem. Neque enim nisi horum
auspiciis affuetus animus egregii aliquid aut unquam
concipere, aut gerere potest. Quare non ille juve-
num more, qui studiorum libertatem in lasciviam ver-
tunt, referre segniter otium ad voluptates ac temulen-
tias; sed hoc vacare magis disciplinis egregiis, quò a-
liarum curarum ipse liberior esset. Impetratâ Philo-
sophiæ laureâ Medicinæ studio se dedit. Non tam
suapte sponte; quàm excitatus illorum vocibus, qui
paulò benignius de ejus ingenio, quàm ipse per mode-
stiam poterat, sentiebant. Quæ ut egregias aliorum
dotes æstimat liberaliter, ita vix unquam satis agno-
scit

scit suas; & dum prolixè aliis omnia tribuit, sibi ple-
rumque maxima demit. Evenit facilè tamen quod
DEO erat cordi: & quicquid de Nostro destinaverat
Numen, benignè provexit. Jam deformatus, jam li-
neis omnibus expressus descriptusque erat ille SEN-
NERTUS, qui ingenii & admiratione doctrinarum,
quibus instructus, non modò Witebergam nostram,
aut Saxoniam; sed universam Germaniam, & omnem
adeò conversurus in se Europæ orbem esset. Id tan-
tum restabat, ut partes quædam tollerentur immisso
lumine altius, aut exaturantius inducto colore luculè-
tius paullo ostenderentur. Ne tanquam in Apellæa
aliqua tabulà deesset quippiam, tum cōsummandæ ar-
tificii gloriæ, tum decori ac gratiæ conciliandæ. Hoc
consilio Lipsiam, Jenam, Francofurtum ad Viadrum
adit: congressusque cum prudentissimis ejus artis tan-
dem Berolinum concedit. Urbem amplam & copio-
sam; nec tantum florentem civibus, sed aliis quoque
laudibus, præcipuè verò Serenissimorum Marchio-
num, penes quos Septemviratus Imperii dignitas est,
comitatû illustrem. Hic tanquam in splendidissimo a-
liquo theatro, exhibere se noster Roscius, artisque pe-
ricula facere, & exercendo adeò experimenta capere
volebat, quantum discendo hætenus profecisset. U-
num deerat, testimonium publicum, seu gradus, ut vo-
cant: qui instar patroni hunc Candidatum deduceret
in campum; aut quasi titulus ac index nobilissimam
mercem commendaret. Qua in parte, ut sibi non
modò, sed aliis quoque, quibus nuda virtus suspecta
propemodum, ne deesset, consilium petendæ digni-
tatis, & Basileam proficiscendi, capit. Sed cum in
ador-

adornando itinere esset, aliud ab amicis, præcipuè ve-
rò JOHANNE GEORGIO MAGNO Berolin-
nensium Medico, quem intimum semper habuit, per-
suadetur. Et jam occulto ductu fati vis, quæ omni
consilio valentior est, Wittebergam, ut novum decus
ac ornamentum adderet, ipsum trahebat, oblatâ com-
pendiosiore viâ, id, quod spectabat, consequendi.
Huc cum venisset profectus, ut sedulam formatricem
studiorum habuerat ante, sic dispensatricem honorû
benignissimam tunc est expertus. Fautricem verò
usque adeò, ut post hospitium, quod comiter hæctenus
præbuerat, jam domum ipsam & certum larem pro-
lixâ humanitate offerret. Insitum naturâ mortali-
bus, amare patriam : & quæ produxit nos tellus, mi-
ris illecebris assiduè trahit. Quid erat Ithaca aliud,
quàm incultus merus saxumque asperum; & ei Ulysses
tamen beatos Alcinoi hortos posthabet; nec tam
tenere ejus animum Nympharum secessus mollissimi,
& illi ipsi divini possunt amplexus, ut non de patriæ te-
ctis exilientem malit videre fumum, quàm vel delica-
tissimis deliciis, & ipsa immortalitate adeò ibi frui?
Noster, ut semper hæctenus respexerat domum; ita
tum patriam maximè cogitabat. Ratus, non vitam
ipsam & spiritum tantum; sed eorundem fructum quo-
que atque usurum ei deberi. Piè sanè ac religiosè;
nisi quod consiliorum electio penes nos est; eventus
omnis penes Deum. Qui universo non modò pro-
videt, sed singula membra etiam curat : nec magis re-
rum ac mundi ordinem temperat, quàm fata fortunas-
que hominum disponit. Ceperat commodum sub
illud tempus vacare inter Medicos locus : in hunc ut
digna

digna virtus succederet, non jam suffragiis tacitis le-
gebatur SENNER TULS; sed clarè atque palàm de-
postebatur. Qui pro se tamen ut vellet audere, qui-
bus machinis erat expugnandus? Usque ad eò preme-
bat modestiæ suæ legem, & quicquam niti, non erudi-
tionis fiducia, sed ambitionem interpretabatur.
Suscepit tamen eas partes, & designante Academia,
& ipso Principe Illustrissimo, F R I D E R I C O
W I L H E L M O, qui tutelari jure tum summam re-
rum administrabat, jubente; cui accuratè, atque ex
meritis commendatus erat. Nescio equidem, incer-
tusque sum, ecquid hòc loci potissimum mirer. An,
quod vix sustineret petere noster, ne morum proderet
disciplinam, singulari verecundiæ laude; an, quod vel
offerendum censuerint Academiae Proceres, quod
tanta virtus merebatur, quæ summa sapientia fuit?
Nam reprehendendi vanitatem seculi nostri dicam, an
stoliditatem potius, quanta hìc sese materia daret,
cùm quò quis impudentior fermè in petendo atque
audacior fuerit; hòc & in impetrando felicior esse
consuevit? Multi, priusquam adipiscuntur honores,
egregii habentur & digni maximis, cùm fallant postea,
cum sunt adepti. Sive quod magnæ humanarum
mentium latebræ sint, & callidissimis etiam imponi
queat: sive quod in eundem haud semper cadat, & sci-
re, & facere præclara. Nonnulli sic quoque compa-
rant se, ut nihil nitendum ultrò putent, cùm semel in
manibus terræ fuerint: munusq; ac dignitatem, non
tàm virtutis stimulum habeant, quàm præmium potiùs
exhausti laboris, & portum quasi, ubi quiescant. No-
ster cū semel se addidisset in ea spacia, quæ designato-
res

res legitimi aperuerant, eum se gessit, sic se exhibuit supra triginta ipsos annos (nam altero hujus seculi cooptatus in Medicorum Ordinem est) ut quanta ingredientis fuisset modestia, tanta & decurrentis vis atque strenuitas spectaretur. Ac nemo esset adeò, qui non SENNERTUM omnes & boni Medici, & Professoris numeros ita implere existimaret, ut anteferret ei neminem, paucissimos verò in isto genere poneret pares. Nam profitendo non tantum ac differendo de cathedra; sed lucubrando etiam domi, condendoque monumenta æterna, & promovebat Medicinam quotidie, & exornabat. Testes pulcherrimi, & omni majores exceptione, tot missi ab eo in lucem libri. Quibus & suum præclarè erudiit seculum, & post venturas mirificè instruxit ætates. Quibus mansurâ non minus fama intererit, quàm suæ non defuit illustrandæ. Nempe sic comparare se decet viros doctos; quemadmodum boni Patresfamilias solent. Qui ita in fundis suis versantur, sic agros colunt & hortos, ut familiaribus inde non tantum prospiciant; verum ad alios quoque industriæ suæ porrigant fructus: atque vel posteris etiam provideant. Qualis Cæcilianus ille in fabulâ.

Serit arbores, quæ alteri seculo profint.

Eruditos quoque quàm procul esse ab invidia; tam dare operam par est, ut quicquid bonorum assiduo studio atque labore partum habent, de suis thesauris liberaliter promant; nec cum præsentis modò ætate vivâ voce, sed insequentibus etiam seculis perennitate literarum communicent. Quam sibi laudem adeò propriam fecit noster; ut vix eorum aliquem, qui lon-

C

gè

gè lateque nostrorum corporum curam agunt, aut in-
veniri in præsentia, aut post deinceps futurum autu-
mem, qui non SENNERTO multum, vel jam nunc
debeat, vel debiturus in posterum sit: eoque peritior
habeatur Medicus, quo studiosior olim in versandis ac
evolvendis ejus fuerit scriptis. Quorum cum haud
pauca edidit hætenus, tum omnia tantò majore ap-
plausu ac admiratione excepta publicè sunt, quò & ab-
solutiora ipsa essent, & plus utilitatis promitterent.
Quare hunc exantlati laboris fructum tulit, ut quod ab
obitu demum alii decus vix sibi audent sperare, id vi-
vus abstulerit; & nihilò secius nunc quoque à poste-
ris expectet. Qui vehent semper iisdem laudibus,
quibus interfuit ipse olim. Nisi quod quæ defunctos
gloria sequitur, augustior fermè magisque sincera es-
se soleat; dulcior ac delectabilior, quæ vivos manet.
Interim tamen non eadem omnes fama amplectitur:
nec pari gloriâ intelligentia scriptorum ac eruditio;
& ipsa solertia operum celebratur. Illam & cogita-
tionum subtilitas, & ingens optimarum rerum, quibus
scientia constat, modus tuetur facilè, & admirabilem
etiam facit: hæc, nisi accesserit explicandi vis atque
facilitas, decoraque commendet oratio, ut intra fa-
mam non sit, at intra gloriam erit tamen; & quò ad
gratiam, hoc quoque ad laudem habebit minus.
Quicquid SENNERTUS monumentis victuris po-
steritati tradidit, ut omnes consummata doctrinæ nu-
meros implet largiter; sic nullâ alia laude caret, quâ
magni auctores legentium studia mereri solent. Nam
neq; docendi viâ ac ordine planius quicquam aut ex-
plicatius est; & dictio ipsa nec tortuosa atque diffi-
lis,

lis, nec barbara etiam aut planè inculta. Quæ si for-
tasse in Rhetorum thronis haud tollat clamores, ac
plausus; tamen in Philosophorum scholis maximè
probatur. Quam apertam, perspicuam, candidam,
plenam pudoris atque modestiæ; nec inelegantem &
hispidam tamen, sed instar matronæ, quantum neces-
se ad honestatem, decenter ornatam, si esse contigit,
vel absolutæ eloquentiæ laudem habet. Sed expli-
candi docendique virtutes noster ex Philosophia, cu-
jus magnum in eo studium semper fuit, hauserat: nec
ineptam & facilem dicendi ac enarrandi copiam lite-
rarum humanitati debuit, & mansuetioribus istis Mu-
sis. Quas sicut amare puer ceperat, sic nunquam fa-
stidivit senex, & usque dilexit. Quâ in re duo confe-
cutus est: ut vigiliæ ejus ac lucubrationes non doctis
modò satisfacerent, sed elegantioribus quoque ne tæ-
dio essent. Et demereri utrosque, perfectæ laudis sta-
tuebat. Quare & fama gloriaque ejus hoc evagata
latius, omnemque complexa est eruditum orbem,
quò fundamentis solidioribus opera, pluribusque sub-
sidiis innitebantur. Ac factum adeò, ut non Germa-
nia tantum mater, quacunque patet, SENNERTI
nomen; sed tradux etiam atque vicina Belgarum na-
tio, & alius orbis vetustis seculis, oceano undique cir-
cumfusa Britannia canat. De humanissima autem
Gallorum gente, quid dicam? Quæ amat colitque
haud tantùm; sed gnava in recudendis nostri scriptis
tueri etiam studet? Quid de Italia, magistra elegan-
tiarum veteri, & omnis propemodum humanæ sapien-
tiæ lare? Quæ adhuc memor magnitudinis pristinæ,
& quiddam altius spirans, ut restauratarum sibi non
modò

modò artium ac disciplinarum decus; verùm ingenii
atque acuminis etiam laudem, avida gloriæ, vindicet;
SENNERTUM tamen maximè admiratur, & ejus
nomini nunquam non libentissimè assurgit. Nec
nunc agendum nobis judiciorum, opinor, more, te-
stibusque ac tabulis dictorum fulcienda est fides. In
laude versamur, quam æquus quisque ac bonus ultrò,
& sine juratore admittere consuevit; non verò in li-
te & controversiâ. Cùm, quia negat alius, & alius
ait, qui viderint, audiverint, deprehenderit, produci
oportet, quoties rerum veritas solius ingenii industria
investigari haud potest. Aliàs infinita hujusmodi
se darent ad manum operta scriniorum rimanti, & si
quid literarum conditum ibi, excipienti. Quæ o-
mnia si vellem proferre ac edere, non horæ unius, sed
verò diei integri aqua postulanda esset. Id unum
commemorare exempli gratia interest, Illustris Do-
minum NICOLAUM SAPIAM, Codeni Comi-
tem, & Magni Ducatus Litvanici Vexilliferum Supre-
mum, Patavinorum Medicorum consilio, quorum
magna per universam Europam semper auctoritas glo-
riaque fuit; in primis autem Clarissimi Viri, JO-
HANNIS PREVOTI, adductum, ex Septentrione
ultimo penè, curandæ valitudinis causa, tot millibus
passuum, tot difficultatibus itinerum superatis, huc
advolasse, seque commisisse SENNERTO. In quo
profectò ei id pene accidit, quod T. Livio, illustri Ro-
manarum rerum auctori, evenisse legimus. Ad quem
visendum ac venerandum ex ipsis Gadibus, quas finem
rerum habuere antiqui, profectus nescio quis Romam
est, eloquentiæ atque ingenii gloria, quâ inclaruerat
scriptor

scriptor nobilis, evocatus. Ac multum quidem reverentia inde ac nominis crevisse Livio, persuadeor facile, ut credam; illi tamen, qui in Italiam tantum terrarum marisque emensus venerat, quis tam longinqui itineris fructus constare potuerit, cognosse difficile est. Nam multò luculentius veriusque in scriptis suis Livium videre poterat & contemplari. Quæ ipsam mentis ingeniique pulchritudinem, & hodieque durantem, exhibebant qua homo maximè præcipueque æstimandus. Gaditano itaque felicior Polonus fuit: qui non vidit tantum atque coram admiratus SENNERTUM est; sed tactus ingenti beneficio etiam, cum vidisset, discessit. Ut intelligeret, nil supra verum narrasse famam: & pauciora propemodum retulisse: expertus novissimè opitulatorem felicissimum; quem Medicæ eruditionis principem salutaverat ante. Subit autem mirari, cur qui in tantâ admiratione extra Germaniam positus, in solâ patriâ invenerit, cui videretur nauci; & qui vocare in dubium vellet unus suffragiis gentium probatam virtutem. Morbi genus est · imaginosum abs re Latini appellant. Quòd obversari species variæ hoc ægrotantibus soleant: quas turbidus, ac suâ de sede errans animus sibi exstruit ipse ac fingit. Simile quiddam & eruditi quandoque patimur: ac quæ sunt nusquam, videmur videre. Si intra modum se malum continet, nihil suavius est; nec ludos ullos præ illo velis spectare. Sed si augetur improbè, & in professam tandem insaniam erumpit, tum melius certè, non tangere est. Ni Hippocratis vinculis stringendum putaveris; aut ad movendum cucurbitas, quò atram bilem ægrotus deponat,

ponat. Non nostra est ratio, libenter de aliis ferre
censuram. Nescio tamen, utrumne hoc intempe-
riarum genere correpti fuerint, qui haecenus ingenio-
si in scriptis SENNERTI esse voluerunt. Quic-
quid sit, seu aliorum tueri adversus ipsum, seu suam fir-
mare opinionem, ipsius institerunt elidere, multò, ni
fallor, fecissent prudentius, si paullo majorem habuis-
sent modestiæ curam; nec debacchati in eum tot a-
trocissimis essent conviciis, qui nemini haecenus in-
clementer dixisset. Non diffitemur; dissentit noster
à multis sapius: nec junioribus duntaxat, sed ipsis an-
tiquis. At petulantia omnis atque malignitas abest:
securusque de reliquis, soli intentus est veritati. Hanc
unam quærit, hanc intuetur unam atque spectat: ra-
tus, hoc literatorum nemini unquam fraudi; gloriæ
potius ac laudi semper esse. Non in tyrannide vivi-
mus: nec in Republ. nostra locum habet, quod Aga-
memnon olim Achivis dixit, REX UNICUS EST O.
Æquali omnes censetur jure; & ut sit ordo aliquis; ea-
dem tamen potestas est veritatis quærendæ. Censet
Plato: dicit sententiam Aristoteles: Hippocrates atq;
Galenus audiuntur: non cæteris tamen ideò silendi in-
cumbit necessitas. Et in suffragiis, non tam quis dixe-
rit; quàm quid quis dixerit, æstimandum. Latet altissi-
mè demersa veritas. Excussa Veteribus plura sunt;
non pauciora minorum diligentiam manent. Aperit
viam alius, quâ itur ad verum; alius ipsum invenit.
Cum suus cuique interim debetur honor: nec tantùm
effectio nobilium operum, sed & voluntas egregia præ-
mium habet. Contendere & disceptare negotium an-
ceps, tam non illicitum est; quàm in Senatu ac Curia sen-
sen-

sententias committere, quæ in diversa feruntur. Sed
abstinendum ab omni verborum amarulentia, & pro-
cul habere caninam illam facundiam oportet: alienam
eruditorum congressibus, & mulierculis relinquen-
dam, quæ vendunt olera, aut furnos ac balnea calefaci-
unt. Quæ omnia adeò semper præstitit noster, ut erudi-
tissimi non modò scriptoris, sed sapientissimi etiã fer-
re laudem abunde queat, Explicate, quæso librorũ vo-
lumina: observate, si lubet, disputantis mores: num fa-
stus, num supercilium, num juvenilis ferocia ullibi
notatur? Quàm nihil cum bile, nihil cū stomacho un-
quam dicitur? Quàm placida atque tranquilla omnia
sunt? ut docere, non præliari videatur. Nec sapien-
tis profecto est, erumpere in turbas, ac impotente tu-
multu miscere omnia. Aliter provinciarum quies af-
feritur: aliter veritas propugnatur. Quæ modestissi-
mum quemque maximè sequitur: intemperantes ac
turbidos, dum altercantur, ut ad alia dilapsos, fermè
relinquit. Sæpe ne nominat quidem, quibuscum ipsi
negotium est: & si quos nominat, vix unquam sine
prolixâ laude dimittit. Modestus pariter, nec mali-
gnus. Est, cum & Socratis artificio utitur planè: & nec
affirmat quicquam, nec negat: contentus in partem u-
tramvis versasse rem, & judicandi suppeditasse mate-
riam, dum nihil interim ipse decernat. Quam divi-
nam modestiam cum nusquam non fervet, & libera-
liter præstet omnibus, dignus profectò videbatur, ut
non aliis, quàm suis moribus, cum ipso ageretur.
Nunc tota plaustra conviciorum in ejus exonerantur
caput, & quicquid exulcerata mens, ac impotentiâ fu-
roris acta in præceps, dictare, cuiquam atque subicere
viru.

virulenti potest, id omne in ipsum evomere, præclarum atque magnificum habetur. Scilicet tuenda majestas veterum est: nec committendum, ut convellantur à quoquam fundamenta temerè immotæ hætenus veritatis. Esto: labi ac falli quandoque nostrum contigerit. Homines sumus, non Dii. At flagris & scutica redigere in viam, à quâ quis fortè, nec sua sponte declinasset; num come erit atque humanum? In formosissimis corporibus etiam apparent nævuli. Cœli ipsius nunquam tam suda serenaque facies est, quin aliqua nubecula tenuis offuscet. Nec ideò tamen in adspectantium odium veniunt: & multos his ipsis rebus magis delectant. Viderint itaque SENNERTI æmuli; ne fortè in ipsos congruat, quod apud scriptorem veterem legitur: *Invenitur, inquit, & istud hominum genus qui obrectare bonos, quàm imitari malint; & quorum similitudinem desperent, eorum affectent similitatem.* Scripsit doctissimus Chæronensis librum inter plures alios, quo vincere conatur, Herodotum non satis candido atque benevolo animo historiam scripsisse. Quàm verè & rectè, nunc non disputo. Et memini istoc negotium agitatum jam olim inter doctos. Hoc nemo negabit, has notas sapientissimum scriptorem maligni atque malevoli hominis pinxisse ibi, ut nullus Apelles aut Protogenes deterrimi vitii imaginem complecti expressius potuisset. Hanc itaque normam si adhibere aliquis, atque ad eam exigere eorum scripta, quibus togatum hoc bellum cum nostro hætenus agere libuit, velit; vereore quidem, ut candoris ac liberalitatis laudem tueri queant. Sed illud non agam. *Qui vitia odit, homines odit,* dicebat Thrasea. Et fatius est

est officium pro sua virili facere; quàm secus commissa ab aliis exaggerare. Chymiaë studium primus in Academia ista excitavit noster. Ne nobilissima per se & præstantissima, si rectè tractetur, Philosophia ac Medicina portio diutius, non sine aliorum convicio, jaceret contempta. Quam eò diligentius excoluit, quò plures abuti non ignorabat. Ne aut invidia, aut noxæ esset, unde tot impetrari commoda possent, si quis scienter atque peritè in ea versetur. Sed commendabat maximè, probabatque commentum nobile, quàm medicinas morborum; non item, quàm thesauros ac opes & tantum non regna ipsa pollicetur. Non quòd non posset efficere, quod hinc promittat; sed quòd abstruserit tanto opere, &, ut subduceret profanorum oculis penitus tam grande arcanum, tot mira flexuum implicaverit circa; ut satius sit, vel Labyrinthum ingredi, quàm semel tentare has tantas ambages: quas superare atque emergere paucissimis datum; &, nisi Diis geniti, nulli potuere. In exercenda Medicina tam felix erat, quàm gnarus aliàs peritusque artis. Neque enim audaces magis fortuna, quod verbo veteri dicitur; quàm prudentes ac doctos sequi solet. Quam inde Appius suis cujusque moribus fingi, pronunciavit. Cum nullum ægritudinis genus, nulla affectio ullius morbi, nihil eorum, quæ intervenire ut plurimum atque accidere solent, ipsum fugeret; cum omnes medendi artes ac vias haberet cognitatas, non temere unquam fefellit eventus. Quem prævidere Medicus prudens; præstare ex voto, nec felicissimus semper potest. Atque id adeò supra Medicum est, quàm Imperatorem supra, vincere semper.

D

Inte-

Interim tamen uterque functus officio, & suâ laude habetur dignus; si neque hic ignoravit morbi exitum, & imminetia cladium iste prædixit. Neutrum enim sua decepit ars: nec tam scientia ipsis defuit, quàm successus. Qui à fortunâ ac fato; sive, ut Christianè magis loquar, à DEO maximè expectandus. Quid Imperatori consilium, quid sua ratio Medico prodest, si immodestos ille milites ac parum audientes dicto habeat; & iste ægrotum, non nisi malæ libidini suæ indulgentem? Jam sine præsiidiis necessariis nec bene suscipi res; nec administrari feliciter potest, si oportunitates temporum absint. Quæ omnia, ut extra nos sunt, sic neuter eorum præstare hæc sibi; & ut respondeant planè, solus DEUS efficere potest. Insistam imagini: & quoniam semel cum Imperatore cõtendere Medicum cepimus, videamus & porrò, ecquid ad demõstrandas nostri virtutes, ab ejus laudibus peti commodè queat. Habet uterque quibuscum configat: hostium copias concidit alter, alter morbos profligat ac delet. Ille, ut securitatem periclitantibus; iste, salutem jacentibus ut reddat. Multa ac magna in bellis per occasiones se præbent. Quas operiri captareque, ut ejus est, qui moritur cautè; sic, ubi se dederint, in ipso invadere articulo, festinantis prudenter est. Tamen celeritate sæpius, quæ inimica consilio; quàm morâ peccatur. Quæ & constantiæ propior, & optimas quasque rationes invalescere facit. Quare cum duæ maximæ Imperatorum artes sint, nunc quiescendo rem gerere, nunc faciendo strenuè urgendoque; tamen majores semper habiti, qui cauta & tardiora, ne provocarent casus; quàm præcipitia ac immatura, ut tentarent fortunam, fuerunt

runt amplexi. Juxta temeritatem habetur velocitas: sapientiæ assidere cunctatio putatur. Noster quoque, etsi nunquam temporibus deerat, & callidissimè interviebat; in curandis ægrotis tamen cautior semper, quàm festinantior fuit. Quod nescio quam meticulositatem imperiti ac vani; sapientissimi quique prudentiam summam, & rationem maximam interpretabantur. Quibus SENNERTUS non alio animo languentium exercere videbatur curas; quàm optimi quique ac perfectissimi Imperatorum bella gerere. Quorum mentibus intimis perpetuò velut hæc cantilena Tragici insonat:

Qui magna moluntur, cunctari solent. Et noster subinde recogitabat, quod apud Euripidem Jocasta, prudentissima princeps, juveniliter festinanti filio subjicit:

Consilia tarda providum excidunt opus. Dei effigies pariter ac domicilium homo est: creaturarum nobilissima, & quoddam compendium universi. Idcirco ejus vitæ illudere, ejus salutem contemtam habere ac vilem, magna impietas videbatur. Quare quo circumspectior cautiorque in eâ tuendâ ac protegenda noster exstitit, eo majorem laudem ac gloriam auferre etiam debet. Obruor dicendi materiâ, AUDITORES, & dum ad alia propero, nondum me istis sentio absolutum. Nam injicit manum bonitas: & commemoratâ medendi prudentiâ, ipsa non minus amat exponi. Nec certè sileri citra culpam potest. Nobiles illi de Porticu Sapientes finem hominis, juvare hominem; & nasci eâ quemque de causa stabuebant, ut alter alteri prodesset. Non certè omninò dixerunt nihil: & ea lege, ut se cepisse noster olim existimabat; ita in factitan-

dis medicinis haud aliter sibi versandum, habebat per-
suasum. Patebat omnibus: audiebat omnes: consili-
um nemini, nemini opem denegabat. Ac ut impleret
officii partes, & suum assequeretur finem, non condi-
tionem in homine atque fortunam; sed genus ipsum
ortumq; communem intuebatur. Hac ratione cum o-
mnibus se facilem præbuisset ac bonum, maximum
virtutis fructum in conscientia collocabat. Nam ut
mercedem exigeret, tantum aberat, ut sæpe reddiderit
oblatam: & vix acceperit unquam, nisi cunctanter.
Exprobrare cuiquam tenuitatem munusculi; tam ali-
enum ejus moribus, ut offerentium pudori ipse pro-
spiceret maximè, prolixâ humanitate sollicitudinem
excusantium prævertens. Ex quo constare potest, quàm
liberalis atque ingenuus animus, nulla attaminatus a-
varitia, nec immoderatâ divitiarum libidine corru-
ptus, ei contigerit. Quas conculcare penitus, & omnẽ
earum curam habere procul, de mentis & parum pro-
vidi; admittere ita, ut præstò essent virtuti, & citra cu-
jusquam injuriam querelamq; inculpatissimis ra-
tionibus partæ constarent, sapientis putabat. Decem
ipsi anni sunt, quod cum toti aliis saluti fuisset, & ejus
quoq; apponi valetudini ceptus est, in cujus vitâ ac in-
columitate tum nostra omnium salus, tum Reipubl. i-
psius spiritus vertitur. Ita enim existimabat Serenissi-
mus Princeps, non tam SENNERTI interesse lau-
dium, si sicut allegeretur Medicis; quàm pertinere ad
decus aulae, si is accederet, qui gloria nominis tot gen-
tes ac populos implevisset. Quin ad exemplum face-
re etiam: ne ignorari putaretur tanta virtus, ubi no-
tam cum primis & honoratam esse oportebat. Atque
auspi-

auspiciū nobile honori novo explicitus morbo ejus
potissimum ope ac opera Elector ipsemet dedit. Ut
simul & ingrederetur aulam Noster, & ibi esset ma-
gnus. Cujus accessionem tamen ac partem summus
Ducum hac ratione esse voluit; ut Academiae pariter
suum in eo constaret decus; coetibusque discentium
ne subtraheretur, quo Praeceptore atq; Magistro profi-
cere possent maximè, qui arti medendi attendere vel-
lent. Cavens scilicet, ne sui studio, publicis commodis
deesset. Collegii Medici summam Decanus per vices
administravit sapius: Academiae fasces designatus Re-
ctor sexies, quod nemini ante contigisse meminimus,
gessit. Tanta integritate, fide ac circumspectione, quan-
ta esse, cum summa est, solet. Sed & quoties aliàs Aca-
demiae tractaret negotia, nihil agebat, curabatq; magis,
quàm ne decederet aliquid, aut studiorum honori, aut
dignitati profitentium, aut publico omnium bono.
Quæ conservare non modo ac tueri; sed amplificare
etiam atque ornare perpetuò semper contendebat.
Cum invenisset ordinem ac domū, jam de familia co-
gitabat. Et hanc ut conderet, dispicienda praecipuè cō-
jux. Quæ custodiret parta ac tegeret; & inde prospice-
ret familiaribus, & fulcimenta daret generi, patriæ ci-
ves: denique solatio juxta ac levamento viro esset in o-
mni fortunæ colore. Cæterum eo fato ingressus matri-
monium est, ut ruptum semel ac iterum, tertiò esset in-
staurandum. Primum omnium, MARGARETAM
SCHATONIAM, ANDREÆ SCHATONIS,
Viri Clarissimi, qui Medicam artem in Academia ista
summa laude aliquam multos professus annos, filiam,
adolescensulam, cum vix ingressus esset virilem æta-

tem; reliquas duas, HELENAM BURENIAM, & MARGARETAM CRAMERIAM grandiore natu, & viduas, ipse aut jam iturus in senium, aut senex, duxit. Vetustissimi præcepti memor, quo congruentes ducere jubemur. Nec ignorabat admirandum illum Samium, connubia quoque, sicut alia, ad concinentes aptè numeros, & quandam harmoniæ legem, revocasse; eaque, ut felicia existerent, modulata præcipuè voluisse. Has ut ex æquo amarit omnes, in singulis tamen invenit quippiam, quod peculiari illecebra, & propria quadam Venere duceret animum ac moraretur. Non sine factorum benevolentia: ut ex diversis uxorum dotibus intelligeret, quæ ornamenta miscenda in unum, quæ constipandæ cum primis laudes, ut absolutum matronæ exhiberetur exemplum. Id autem SCHATO-NIA præ cæteris maximum & peculiare habuit, quod fecit patrem: septies quidem, & eâ sobole, quam genuisse pœnitere nunquam posset. Non dicam de filiarum altera: non de duobus etiam filiis, quos aut parvos extulit, aut vix dum adolescentiæ propinquos. De DANIELE tacebo etiam, quem omnium natu maximum, in ipso flore ætatis, Patavii, in illustrissimâ Veneratorum Academia, ubi tum Medicinæ navabat operam, inclytæ Nationis Germanicæ, quam Artisticam vocant, Consiliarius, amisit extinctum, acri & capacissima indole juvenem. De ANDREA autem & MICHAELE superstitibus, quid non eximii atque præclari sperandum nobis? Quorum ille, Collegii Philosophorum Adjunctus, eâ sacrarum literarum scientia ac eruditione instructus est, ut jamdum in servire Ecclesiæ cum singulari commodo possit; & iste junior Medicæ arti dili-
gen-

gentissimè incumbit. Facili augurio, si æquare paternæ
laudis gloriam haud possit, eâ haud tamen degenerare.
Nec MARGARETA tacenda est: quæ Viro Amplissi-
mo, LAURENTIO PABST, Serenissimi Electoris Sa-
xonæ Archiatro, feliciter nupta, mereri & ipsa de bono
publico potest egregiè, edendo prolem; si non SEN-
NERTI nomen & genus, ad indolem tamen, a vitasque
virtutes repræsésentantem. Contigit nostro justus habitus
corpus, firmum, nervosum, temperie optimâ & valetu-
dine, ne in malignâ & ruinosa domo habitaret animus,
dotibus ornatus. Erat quippe in eo prompta perquam &
velox intelligendi vis, excellens ingenium, memoria
incredibilis: cui parare subsidia ab arte quoque, si esset
opus, noverat, quam ille Chius Simonides aut condi-
dit primus, aut invenit. His cum judicii acrimonia &
gravitas singularis accederet, quid defuisse ipsi existi-
mabimus horû, quæ naturam humanam in summû fa-
stigium adducere solent? Nec mirum ideò est, tot lite-
ras, tot disciplinas ac artes in unius ingenio hominis
effloruisse, qui tanta naturæ bonitate præstaret. De Me-
dicina cû alibi dictum sit, nihil nunc repetendum hoc
loci est. Quantus in Philosophia fuerit, tum alia osten-
dunt, tum vincunt maximè libri illi, quibus naturam re-
rum non ita magno ambitu, sed subtilissimè tamè exe-
cutus est. Scientias Mathematicas mirè semper amavit;
olim & diligenter excoluit. Senior Optice delectatus
imprimis: & inde ejus de umbrâ adhuc in scriniis con-
ditus, & nondum editus liber insignis. Attigit & Poëti-
cen: nec legit libenter Poëtas tantum, sed meditandis
carminibus & ipse quoq; non rarò expertus ingenium
est: vel ludum honestum daturus animo; vel ut osten-
deret,

deret, quàm amicorum honori ipse faveret. Habebat & hoc in more positum, ut nihil unquam susciperet operis, cuius auspicia nō carmine aliquo dedicaret. Musarum delicias pro instrumento juxta habens, & voluptatis innocuæ, & pietatis. Quæ ut est prima sapientiæ ac maxima pars; sic aliena visa haud est, quæ exerceret id artis genus, quæ antiquissima contubernalis sapientiæ credita esset. Atq; Poëtice sanè, priusquam tota prope modum detruderetur in theatra ac scenas, & obolarii scorti instar improborum cuiusq; prostitueretur libidini, nusquam libentius, quàm inter Numinum aras & penates sacrorum conversata est: ut vel commendaret Diis orantium desideria; vel pro jam impetratis votis redderet gratias, ac caneret laudes. Præter Latinam, & Græcam Linguam haud vulgariter calluit. Ebrææ etiam peritus: neque ignarus Gallici atque Italici sermonis. Otium atque desidiam summopere semper detestatus est: gnavus, industrius, & si quis alius laborum patiens, ut frugi homines solent cum primis. Manè surgebat in tempore: deinde legebat, commentabatur, mandabat literis cogitationes, differebat, visitabat ægrotos, docebat. Vacare, ac otiari vix unquam vidisses SENNER-TUM: qui & remissioni dicata tempora ita locabat, ut vel ipse utilitatis inde aliquid, vel illi caperent, quibuscum esset. Quas tantas laudes probitas vitæ & innocentia, & illa quibusvis patens humanitas, mirificè commendabant. Pietatis studium tam curæ semper habuit, ut cætera omnia postponere longè videretur. Cujus rationem ut accuratè erat complexus animo, sic vita ipsa exprimere nunquam non sedulò laboravit. Ne tam sermone ac verbo, quàm ipsa re esset Christianus. Cujus

39130
offi-

officium nō in sciendis decretis magis, quam exercen-
dis operibus Christianis consistere, planè erat persua-
sus. In quo ut rectius versaretur, Christianū non-Chri-
stianum sanè quàm graphicè delineaverat. Nam quo
exactius nosset vitium, hoc sese melius constantiusque
repræsentaturum virtutem existimabat. Enimverò &
Lacedæmonii ut sobrietatem commendarent pueris:
in ebriorum turpitudines intueri jubebāt. Et pictor il-
le, cum simulaturus equū esset, asinum sibi proposuit.
Ut intelligeret, quod in imagine sua deberet sequi ma-
ximè, cūm quid vitandum imprimis, coram spectaret.
Nec alio pertinet, qui est jamdudum ab ipso editus de
rectè vivēdi & bene moriendi arte sapientissimus libel-
lus. Nam mori bene, nec poterit temere, qui male vi-
xerit ante; atq; vix vivet unquam rectè, qui aut ignoret
rationem veram; aut hanc assiduè non meditetur. Nam
quò intercidunt plura per vitam, quæ avocent animū,
abducantq; perniciosis illecebris; ac quasi venenis qui-
busdam excantent; eò curandus diligentius, & excitan-
dus crebrius est, ne somnum sibi patiatur obrepere in
multo tristissimā ac immortalē quandam mortē conti-
nuandum. Evecti per omnē vitam nostri sumus: non ut
in minutissimis occuparemur; sed ne quid transiremus
ejus, quod luce dignum præcipuè esset. Suprema re-
stant: quæ ipsa quoq; juvabit exponere. Sicut fluminū
non capita tantum decursusque, sed exitus quoque in-
quirimus; ita in viris ingentibus post ortum, & quæ
cum eo connexa hærent, finem quoque ac obitum non
sine peculiari voluptate consideramus. Acquievit D.
XXI. Julij, anno proximo; cum nondum IV. decubu-
isset dies; appetenti fatali termino, qui ut descriptus

E

depa-

depactusque semel erat, ita nulla ratione humana mo-
veri poterat atque proferri. Morbus qui ipsum per-
egit, ex contagione manarat seu lue, quæ vehementer
tum grassabatur. Hoc plus offundens formidinis, quod
ipsa præsidia quoque jam occuparet. Delicati homi-
nis est, eligere atque optare morbi, quo finiatur, genus:
Sapientis & Christiani, nullum quod venerit deprecari.
Si nihil in morte ipsa vitii sit, numquid in causa inesse
potest? Non felicitatem, quæ manet pios in cælo;
non laudem ac gloriam, quæ magnas virtutes in terris
sequitur, aut potest donare ulla febris, aut & adimere
pestilentia. Nihil idcirco interest, quo exigatur in-
strumento spiritus; quò avolet ille feraturq; hoc re-
fert. Nec est plebejum, & populare penitus, ex peste
mori: solet & sceptris ipsis incumbere, ac post panno-
rum centones sordidos, & ostrum ac purpuram vene-
nare. Tot maximos autem Medicos & ante nostrum
sustulit, ut sit difficile numerum inire. Hæc GES-
NERI, hæc CAPEVACCII, & illi HERCULEI
SAXONIÆ, ne cæteros nominem, mortalium cœti-
bus exempti sunt. Ac tantum abest, quicquam eo-
rum id detrahat gloriæ, ut augeat penè, atque amplifi-
cet. Quasi alio morbi genere magni antistites vitæ
nequierint perimi, ni perniciosissimus omnium, & qui
plus aliquid, quàm morbus, supervenisset. Natus est an-
no clō 10 LXXII. D. XX. Novembr. sub occasum solis.
Itaque omnis ejus vita hæctenus in quinque & sexa-
ginta annos, si paucos menses eximas, patuit. Non con-
temnendum spatium; ni multò amplius sibi aperuif-
set viri gloria; cui nec tempus nec meta posita est; & fi-
nit haud alius veniet, nisi qui literis & omnis generis
sapi-

sapientiæ erit communis. Ego verò, AUDITORES, ut
intempestivas lacrimas, quæ fluant post annum; &
quàm inania, tam quoq; inepta lugendi officia cense-
am, quæ serò suscipiuntur; non possum tamen sine do-
lore quodam animi hoc tantum vulnus recordari. Na-
scuntur quotidie, qui literis studiisque animum appli-
cent; & qui morborum promittant auxilia, passim re-
periuntur: SENNERTOS, aut invenire in præsentia, aut
expectare in posterum, næ arduum multò ac lubricum
est. Tot uno in Viro amissimus res, quot plures rarò pos-
sident. Quæ evehunt singula alios, & vel in summâ po-
nunt laude, hæc maximam partem conjuncta habuit
noster, & unus, ut ita dicam, pro populo pene fuit ac-
turbâ. Magna ingeniorum vanitas hodie; nec minor
seculi infelicitas est. Quæ matri scientiarum Græciæ
olim, quæ artium omnium Genio, Italiæ tempestates
belloꝝ quondam invexisse novimus, & nostram ma-
nere Germaniam possunt. Non Africæ uni, atque Hi-
spaniæ humanitatem literarum Gotthicus furor, & sa-
pientiæ studia excussit. Cuivis potest accidere, quod
cuiquam potest: & tam incerta futurorum mortalitas
miseræ est, ut nefas sit scire, quid serus afferat vesper.
Non possunt doceri sine stipendiis literæ; non absque
impensa ac sumtibus disci. At quotus quisque est, cui
de fortunis suis tantum reliqui fecerit armorum furor,
unde alere prolem in sapientiæ studia, & dignum secu-
lo nomen possit, aut si quis sit, qui non præcipitet vo-
ta; vel aliò vertat unde majoris emolumenti ac nomi-
nis spes fulget? Nempe non circumscribuntur bonæ
artes tantum, & committuntur cum inopiâ consumtis
præmiis; calcantur etiam, & quod calamitosos sequi-
tur,

tur, contemptui sunt. Hoc magis, quò minus posse in bellis existimantur, quæ sola nunc regnant. Adimitur itaque omne pretium literis; & cum Doctores liberalium hunc ferme ex suis vigiliis fractum ferant, ut egeant acriter, & miserè contabescant fame: nemo sequendum: sibi temere putet, quod præter derisum atq; miseriam vix quicquam promittat. Quid nunc de ratione studiorum perversa memorem? Quæ tanta inolevit dudum, ut nihil auspicati ac læti in literas augurari liceat. Non ordo servatur, non gradus fiunt. Confusè geritur res: nec tam persuadimus plerique studia, quàm persultamus. Ruunt in disciplinas, qui primis vix literis initiati sunt: & has, ut olim de Nilo canes feruntur bibere, transeundo delibant. Nam Græcâ aut & Latinâ eruditione quotusquisque paullò uberius se implet? Quæ tamen claves ipsæ sunt, quib; humanæ juxta atq; divinæ sapientiæ adyta referantur. Deus avertat omen, ac irritum faciat, quicquid hæc cogitatione defixus animus timet: sed videor tamen imminentem videre imensam quandam noctem literis: quæ, nisi maturè eatur obviam, & sapientiæ studia è situ, è squalore ac sordibus, quibus oppressa, & fastidita ab aliis, ab aliis conculcata jacent, vindicentur, novum chaos importabit terris, & instar vastæ voraginis humanitatem omnem hauriet ac absorbebit. Nam de Religione, AUDITORES, quid dicam maximo humani generis bono? Quæ licet innixa opib; propriis, externis præfidiis nihil indigeat; sic delectata semper est tamen comitatu Musarum ac ministerio, ut destituta his satellitib;, pulsa regno; nec tantum honorè ac decus, sed ingenuitatem ipsam prope, captivi mancipii instar, perdidisse Dominarum rerum

rerum videretur. Convenite memorias veteres, re-
gite tempora lapsa retrò, quando, aut stetit Veritas, nisi
cum literis; aut concidit quòq; , nisi iisdem prolapsis?
Uti instituit eam interris condiditque ac sanxit, æterni
Patris Sermo æternus ac ratio, & Sapientia, quæ nihil
ignorat, & unde nostra omnis fluit; sic, quibus digre-
diens mundo mandavit vices, quod nō didicerant sub
studiorū incude positi, monstrante spiritu, qui menti-
bus eorum illabatur, acceperunt illicò, & differue-
runt linguis totidem Sacramenta caelestia, quot uni-
versus orbis propemodum loqueretur. Ac his qui suc-
cesserunt deinceps, quâ eruditione, quâ incredibili do-
ctrinâ plerique omnes fuerunt? Jam cum Basilii, cum
Nazianzeni, cum aurei illi Chrysoptomi ac Athanasii
(ut reliquos Græcorum taceam) cum Cypriani, atque
Ambrosii, & Hieronymi, ac Augustini tenerent fugge-
stum, quantâ, per immortalẽ Deum, Ecclesia luci-
splenduit? In quod fastigium ars pietatis fuit educta?
Nunquam profectò eorum monumenta divina & tero-
manibus, & oculis lustro, quin hæream tacitus, & quo-
dam defigar stupore; incertus, divinorumne oraculo-
rum scientiam summam, cum incomparabili morum
sanctitate conjunctam; an eruditionem literarum in
illis, tam variam, tam infinitam ac inusitatam demirer
magis? Ita omni scientiarum genere, omnium artium
ac disciplinarum instrumento locupletasse animum;
ac nihil ferme non tenuisse eorum videntur, quibus
humani ingenii cultus ac eruditio solet attolli. Postea
verò, cum tam recederent ab innocentia veterum ac
sanctimoniâ sacrorum præsules, quàm sapientiâ copia-
que doctrinæ iisdem concessissent dudum; nec præ-
ter potentiam ac opes, aut quærerent quicquam, aut

E j

mira-

mirarentur; factum per factum eorum atque inscitiam
est, ut contaminaretur illicò religionis puritas, & ne-
scio quibus interpolaretur fucis; donec potitâ rerum
undique barbarie oblitteraretur penitus, & plus quàm
Ægyptiæ tenebræ in universam Ecclesiam, quasi vasta
illuvies, inundarent. Quæ dira & illætabilis nox non
ante evanuit, quàm vindicari à situ literæ & obbrute-
scenti orbi magis ac magis indies humanitas artium ac
literarum reddi cepisset. A qua quò alienior quisque
erat, ac magis rudis, hoc quidem securius pro falsitate
stabat in armis; & cum in lucem iterum niteretur veri-
tas, eò infestius ei se opponebat. Nam neque cum lu-
ce convenit tenebris: & acerbissimum hostem igno-
rantiam peritia habet. Contra ea, qui non omninò
abhorrissent Musarum consortio, & bonis literis im-
plessent pectus, studiosius ferme, & vestigarunt verum
latens, & porrexerunt denuo apparenti manus: certè,
se non tam duros ac implacabiles præbuerunt. Sed a-
libi rectius de nostra infelicitate licetbit conqueri: nunc
parta tibi felicitas gratanda SENNERTÉ. Qui eò
profectus, ubi & ista, & alia quævis mala, quorum per-
petuò nos circumagit metus in terris, nec vides, nec
sentis. Non de scorbuto inquiris amplius: non de
ardoribus febrium disputas, aut & gangrenæ ac cancri
pertentas foetores: DEO conjunctus, amplexus Serva-
torem optimum cœlestibus gaudiis efflorescis. Quic-
quid erravit Plato; quicquid non vidit Aristoteles,
quicquid Philosophi cæteri aut ignorarunt aut irrise-
runt; Hæretici verò & corruperunt, id omne & notas
facilè, & planè intelligis, & penitè tenes. Non hîc quie-
tem interturbat tuam aut furor armorum, aut nihilo
mitior

mitior improbæ linguæ rabies. Quæ in convicia & contumelias ubi prorumpit, acrius lancinat, & altius lædit non rarò, quàm omnis sævitia ferri potest. Tranquilla circum omnia, lætaq; sunt, atque, ut verbo dicam, cœlestia. Quorum natura quàm à terrenis istis divertit; tam posita quoq; extra hæc omnia est, quæ duro quodam necessitatis munere sustinenda in terris. Salve SENNERTE igitur; iterum dico, SENNERTE salve: & hoc, quod in præsentis officium solvimus, hanc pietatem nostram, quâ tibi cupimus placere, gratam jucundamq; habe. Non æra aut marmor in tuos formamus vultus: non cœlo educimus superbas moles, quæ simul honorem nominis tui, & admirationem oculis injiciant. Parabili materia, & facili artificio memoriæ tuæ consulimus: complexi scripto, quod sumtuosâ industria alii & magno opere vix exprimant. Nam pulchritudo mentis ac forma, nec manu pictoris, nec statuarij artificio ostendi potest, & solâ oratione figuratur. Salve, inquam, & iterumq; salve, SENNERTE. Quem nec ereptum putabimus, cujus tot maxima pignora retinemus. Spiras in liberis, superstes in libris tuis es. Quorum beneficio nunquam non tuo divino ingenio licebit frui, dum morum exemplar interim in optimi cujusque æmulatione durabit. Hanc vitam tibi, non casus ullus atque calamitas, non pestis ulla aut lues adimet, & sola convertet æternitas.

D I X I.

QK. 273

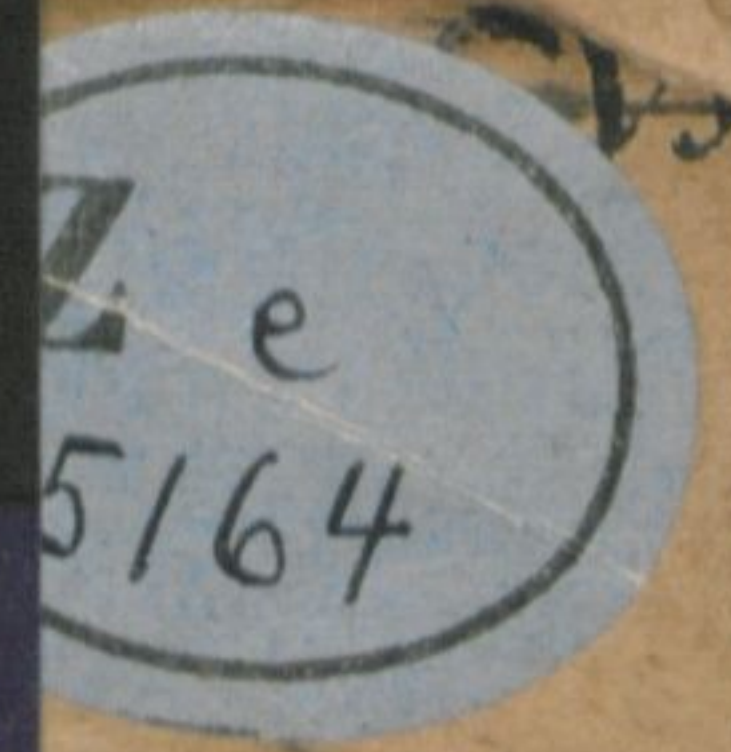
AUGUST PANECC

MEMORIA

DANIELI

Dicatus
in A

Typis & Impen
AN

3158

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

